

Valsts ieņēmumu dienesta uzraugāmo Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku novērtējums

Kreditēšana, tai skaitā finanšu līzings, ja pakalpojumu sniegšanai nav nepieciešama licencēšana

Risku novērtējums	2020-2022.gadā		
	Draudi	Ievainojamība	NIL risks
Subjektu grupa			
Kreditēšana, t.sk. finanšu līzings, ja pakalpojumu sniegšanai nav nepieciešama licencēšana	VZ	V	V

Uz 2020.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 192 kreditēšanas, tai skaitā finanšu līzinga pakalpojumu sniedzējs, ja pakalpojuma sniegšanai nav nepieciešama licence (turpmāk – kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji), no kuriem 53 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji minēto darbības veidu reģistrēja pirmo reizi. Savukārt uz 2021.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 230 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, no kuriem 36 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji minēto darbības veidu reģistrēja pirmo reizi. Tādējādi gada laikā kopējais kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaits ir palielinājies par 38 subjektiem jeb 17%. Uz 2022.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 281 kreditēšanas pakalpojumu sniedzējs, no kuriem 33 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji minēto darbības veidu reģistrēja pirmo reizi. Tādējādi gada laikā kopējais kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaits ir palielinājies par 51 subjektu jeb 18%.

Saskaņā ar Nacionālajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma ziņojumā 2017.–2019. gadam, uz 2019.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 106 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji.

VID uzraugāmo kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaits

	2019.gads	2020.gads	2021.gads	2022.gads
Kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji (skaits)	106	192	230	281

Salīdzinot, ar iepriekšējo vērtēšanas periodu secināms, ka kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaits ir būtiski palielinājies. Uz 2019.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 106 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, savukārt, uz 2022.gada 31.decembri VID uzraudzībā bija 281 kreditēšanas pakalpojumu sniedzējs, t.i., par 175 jeb 75% kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem vairāk.

2021.gada 12.jūlijā stājās spēkā grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk – NILLTPFN) likumā, kas paredz izņēmumus attiecībā uz kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju noteikšanu. Normatīvais

regulējums paredz, ka par NILLTPFN likuma subjektiem netiek uzskatītas personas, kad tās sniedz finanšu pakalpojumus — kredītēšanu, finanšu līzingu, galvojumu un citu tādu saistību aktu izsniegšanu, ar kuriem uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu (izņemot kooperatīvās sabiedrības, kad tās sniedz noguldījumu un citu atmaksājamo līdzekļu piesaistīšanas pakalpojumus) — tikai grupas ietvaros vai kooperatīvās sabiedrības biedriem to pamatdarbības nodrošināšanai vai par grupas vai kooperatīvās sabiedrības biedru saistībām, ja izpildās visi šādi nosacījumi:

- 1) grupa vai kooperatīvā sabiedrība sastāv no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ierakstītām personām, filiālēm vai to pārstāvniecībām — dalībvalsts rezidentiem —, kuru pamatdarbība nav saistīta ar augsta riska trešo valsti;
- 2) grupas vai kooperatīvās sabiedrības sastāvā esošo personu patiesie labuma guvēji un personas, kas ieņem amatu to izpildinstitūcijā, ir dalībvalsts rezidenti;
- 3) grupas vai kooperatīvās sabiedrības sastāvā nav čaulas veidojuma;
- 4) šajā daļā minētie finanšu pakalpojumi tiek sniegti uz rakstveida darījuma pamata, norēķiniem izmantojot dalībvalstī reģistrēta maksājumu pakalpojumu sniedzēja pakalpojumus.

NILLTPFN liumā minētais izņēmums attiecās uz grupas uzņēmumiem un kooperatīvām sabiedrībām, nosakot kritērijus, kuriem ir jāizpildās, lai persona netiktu atzīta par VID uzraudzībai pakļautu NILLTPFN likuma subjektu saskaņā ar NILLTPFN likuma 45.panta otrās daļas 6.punkta “a” apakšpunktu.

Bieži vien kredītēšanas pakalpojumu sniegšana tiek apvienota ar tādiem saimnieciskās darbības veidiem, kā ārpalpojumu grāmatvedība, nodokļu konsultācijas un juridiskā veidojuma dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumi.

Kredītēšanas pakalpojumu sniedzējs vienlaikus var sniegt kredītēšanas pakalpojumus patērētājiem, kas saskaņā ar NILLTPFN likumu ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra uzraudzībā.

Šajā sektorā skaidras naudas darījumu skaits ir salīdzinoši zems. Anonīma produkta izmantošana nav iespējama, tomēr pakalpojumus iespējams sniegt arī neklātienē, tai skaitā caur aģentiem. Aizdevumu mērķis visbiežāk ir paātrināt uzņēmuma attīstības tempu, paplašināt ražošanu vai īstenot jaunus projektus. Kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju klientu loks ir juridiskās personas, bieži vien saistītie uzņēmumi, t.sk. ar saimniecisko darbību, PLG un kontiem ārvalstīs.

Nemot vērā darbības specifiku, sektoram var būt būtiska ietekme uz kopējo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk – NILLTPFN) mehānisma efektivitāti. Kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji pārsvarā netiek iesaistīti NILL, terorisma finansēšanā un proliferācijas shēmās, taču tiem var būt būtiska loma kā atbalstītājiem, nodrošinot noziedzniekus ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu maskēšanai nepieciešamajiem līdzekļiem un veicinot finanšu plūsmas neizsekojamību. Tāpat nevar izslēgt arī iespējamību, ka kredītēšanai tiek izmantoti noziedzīgi iegūti līdzekļi un kredītu izsniegšana ir daļa no noziedzīgi iegūtu līdzekļu noslāņošanas stadijas.

Attiecībā uz uzraudzības pasākumiem 2020.gadā tika veiktas kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju 10 klātienēs pārbaudes un 2 neklātienēs pārbaudes. Savukārt 2021.gadā tika veiktas kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju 34 klātienēs pārbaudes un 1

neklātienēs pārbaude. 2022.gadā tika veiktas 40 kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju klātienēs pārbaudes un 1 neklātienēs pārbaude.

Vidējais soda naudas apmērs veido 814 euro.

VID veikto uzraudzības pasākumu skaits

	2019.gads	2020.gads	2021.gads	2022.gads
Klātienēs pārbaudes	38	10	34	40
Neklātienēs pārbaudes	13	2	1	1

Salīdzinot ar iepriekšējo vērtēšanas periodu secināms, ka kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaitam ir tendence palielināties, kas izskaidrojams ar to, ka veiktajās pārbaudēs tiek konstatēts, ka pakalpojuma sniedzējs atbilst NILLTPFN likuma subjekta - kreditēšanas pakalpojumu sniedzēja statusam, un tādējādi, reģistrē darbības veidu VID. Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējo vērtēšanas periodu secināms, ka kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem veikto pārbaūžu skaits, salīdzinot ar subjektu skaitu ir samazinājies, kas liecina par to, ka kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji ir ziņoši, kas kopumā mazina sektora risku.

2022.gadā sektorālo risku novērtēšanas ietvaros tika veikta līdz šim apjomīgākā subjektu anketēšana, kopumā aptaujājot gandrīz 4 000 subjektu, tai skaitā arī kreditēšanas pakalpojumu sniedzējus. Aptaujā par likuma subjekta darbību, klienta profilu un naudas plūsmu 2022.gadā ir piedalījušies 47% no visiem VID reģistrētajiem kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem.

Kreditēšanas pakalpojumu sektora statistiskie rādītāji un aptaujas rezultāti

Subjektu skaits				
2020	2021	2022	Starpība 2021/2020	Starpība 2022/2021
192	230	281	+38 (20%)	+51 (22%)
VID veikto uzraudzības un kontroles pasākumu vērtējums				
Labi	Lielākoties labi	Vidēji	Lielākoties slikti	Slikti
63%	28%	7%	1%	-
VID veikto informatīvo un izglītojošo pasākumu vērtējums				
Labi	Lielākoties labi	Vidēji	Lielākoties slikti	Slikti
56%	34%	9%	-	1%
Uzraudzības pasākumu skaits				Klātienēs pārbaūžu pieaugums 2021.gadā
2020		2021		
Klātienēs pārbaudes	Neklātienēs pārbaudes	Klātienēs pārbaudes	Neklātienēs pārbaudes	+24 (240%)
10	2	34	1	
2022				Klātienēs pārbaūžu pieaugums 2022.gadā
Klātienēs pārbaudes		Neklātienēs pārbaudes		

40			1		+6 (18%)
VID piemērotās sankcijas par NILLTPFN likuma prasību pārkāpumiem					
2020. gadā			2021.gadā		
Soda nauda (gadījumu skaits)	Soda nauda (apmērs EUR)	Lēmums par darbības apturēšanu	Soda nauda (gadījumu skaits)	Soda nauda (apmērs EUR)	Lēmums par darbības apturēšanu
12	10 150	0	10	10 850	1
2022.gadā					
Soda nauda (gadījumu skaits)		Soda nauda (apmērs EUR)		Lēmums par darbības apturēšanu	
5		1 000		0	
Krimināltiesiskās sankcijas un to piemērošana					
Grūti pateikt		Sankcijas tiek piemērotas efektīvi		Sankcijas netiek piemērotas efektīvi	
75%		23%		2%	
VID piemērotās sankcijas par NILLTPFN likuma pārkāpumiem					
Sankcijas ir samērīgas	Sankcijām jābūt smagākām	Sankcijām ir jābūt vieglākām	Jāpiemēro tikai "Konsultē vispirms" principu	Nav informācijas par VID piemērotajām sankcijām	Pārāk maz informācijas par VID piemērotajām sankcijām
50%	-	5%	25%	8%	12%
Subjektiem izvirzītās profesionālās kvalifikācijas un nesodāmības prasības					
Grūti pateikt	Atbilstošas	Nepietiekamas	Pārlietu augstas	Nepieciešams pastiprināt un ieviest subjektu licencēšanu/ reģistrēšanu publiskā reģistrā	
28%	66%	-	6%	-	
Subjektu ētikas pašnovērtējums					
Visi subjekti rīkojas ētiski un ir godīgi	Lielākoties visi subjekti rīkojas ētiski un ir godīgi	Liela daļa subjektu rīkojas ētiski un ir godīgi	Tikai daļa subjektu rīkojas ētiski un ir godīgi	Mazākā daļa subjektu rīkojas ētiski un ir godīgi	Lielākoties visi subjekti nerīkojas ētiski un nav godīgi
45%	40%	13%	1%	-	1%
Par IKS vai NILLTPFN likuma prasību nepildīšanu ir piemērotas disciplināras sankcijas darbiniekiem vai atbildīgajām personām					
Jā		Nē		Šāda atbildība nav paredzēta	
1%		85%		14%	
Ar NILLTPFN jomu saistītās personas					
Augstākā vadība	Tajā skaitā, par NILLTPFN jomu atbildīgie darbinieki	Tajā skaitā, citas personas, kas saistītas ar NILLTPFN jomu, piemēram, ar klientu apkalpošanu vai pakalpojumu sniegšanu		Personas visos iepriekš minētajos līmeņos, tajā skaitā augstākā vadība	
41%	41%	7%		11%	
NILLTPFN apmācīto personu loks					

Apmācības tiek veiktas pašmācības ceļā	Tikai atbildīgās personas iziet apmācības un apmāca pārējos darbiniekus	Atbildīgās amatpersonas un daļa no pārējiem darbiniekiem iziet apmācības pie uzrauga, elektroniski vai par maksu privātajā sektorā		Visi darbinieki iziet apmācības pie uzrauga, elektroniski vai par maksu privātajā sektorā	
13%	39%	39%		10%	
Apmeklēto NILLTPFN apmācību specifika					
Pašmācība	VID organizēti semināri	VID E-apmācības	Privātā sektora maksas apmācības	Nozaru semināri, konferences	Nekādas apmācības
22%	20%	22%	17%	18%	-
Subjektu augstākās vadības un to darbinieku zināšanu pašnovērtējums					
ausgtākās vadības zināšanas ir			darbinieku zināšanas ir		
atbilstošas	drīzāk atbilstošas	drīzāk neatbilstošas	atbilstošas	drīzāk atbilstošas	drīzāk neatbilstošas
51%	47%	2%	48%	50%	3%
IKS izstrādāšana					
Izstrādāju patstāvīgi	Iegādājos gatavu un pielāgoju savai saimnieciskajai darbībai	Iegādājos jau pielāgotu savai saimnieciskajai darbībai	Izstrādi nodrošināja nozares asociācija	ieguvu citā veidā	
38%	36%	19%	3%	5%	
Iekšējās kontroles sistēmas atbilstības pārbaude, kontrole					
veicu to pats		šādu pakalpojumu man nodrošina sistēmas izstrādātājs		šādu pakalpojumu man nodrošina neatkarīga trešā persona	
67%		20%		13%	
FID saņemto ziņojumu statistika					
Saņemto ziņojumu skaits 2020.gadā aizdomīgi		Saņemto ziņojumu skaits 2021.gadā aizdomīgi		Saņemto ziņojumu skaits 2022.gadā aizdomīgi	
2		1		2	
VID saņemto ziņojumu statistika					
Saņemto ziņojumu skaits				Procentuālais pieaugums	
2020.gadā		2021.gadā			
3		11		+267%	
Aizdomīgu darījumu konstatēšana					
Subjekts ir konstatējis aizdomīgus darījumus		Subjekts nav konstatējis aizdomīgus darījumus		Subjektam darījums pirmsšķietami licies aizdomīgs, taču aizdomas neapstiprinājās	
6%		87%		6%	
Subjektu izmantoto aizdomīgu darījumu atlases kritēriji					
klienta sniegtajiem pakalpojumiem specifiski risku kritēriji	vispārēji riska kritēriji	darījums tiek vērtēts pēc apmēra	darījums tiek vērtēts saistībā ar juridiskciju	darījuma puses raksturojošās riska pazīmes	
11%	26%	18%	17%	28%	
PLG informācijas pieejamība					
ir pieejama		nav pieejama		plašāka kā nepieciešams	
82%		17%		1%	
Neklātienes klienta identifikācijas risinājumu izmantošana					

Tiek izmantoti neklātienes risinājumi		Netiek izmantoti neklātienes risinājumi		Klienta identifikācijas dati tiek atjaunoti neklātienē		Atsevišķi pakalpojumi var tikt sniegti neklātienē	
15%		54%		6%		26%	
Klienta izpētes informācijas pieejamība							
ir pieejama			nav pieejama			plašāka kā nepieciešams	
80%			19%			1%	
Augsta riska klientu bāze							
Respondentu skaits (īpatsvars pret kopējo subjektu skaitu)		Subjekti ar augsta riska klientiem		Subjekti, kas pieņem skaidras naudas maksājumus		Subjekti ar klientiem PNP	
47%		13%		5%		6%	
Gada apgrozījums EUR							
< 10000	10000 - 20000	20000 - 40000	40000 - 80000	80000 - 160000	160000 - 500000	500000 - 1000000	> 1 000 000
41%	6%	3%	7%	8%	14%	7%	14%
Klientu bāze (jurisdikcijas griezumā)							
Fiziskās personas rezidenti	Fiziskās personas EEZ rezidenti	Fiziskās personas no NVS	Latvijā reģistrētas juridiskās personas	EEZ reģistrētas juridiskās personas	NVS reģistrētas juridiskās personas	Citas jurisdikcijās reģistrētas uridiskās personas	
18%	4%	2%	56%	15%	2%	3%	
Augsta riska klientu īpatsvars							
Nav augsta riska klientu	Mazāk kā 5 augsta riska klienti	No 6 līdz 10 augsta riska klienti	No 11 līdz 20 augsta riska klienti	Vairāk kā 21 augsta riska klienti			
87%	9%	2%		2%			
Vidēja riska klientu īpatsvars							
Nav vidēja riska klientu	Mazāk kā 5 vidēja riska klienti	No 6 līdz 10 vidēja riska klienti	No 11 līdz 20 vidēja riska klienti	Vairāk kā 21 vidēja riska klienti			
64%	26%	4%	1%	6%			
Zema riska klientu īpatsvars							
Nav zema riska klientu	Mazāk kā 5 zema riska klienti	No 6 līdz 10 zema riska klienti	No 11 līdz 20 zema riska klienti	Vairāk kā 21 zema riska klienti			
18%	52%	8%	5%	17%			

Subjektiem tika uzdoti dažādi jautājumi, kas kopsakarā ar citiem statistikas datiem liecina par kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju sektora ievainojamību.

Attiecībā uz kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju apgrozījumu, 41% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju atzīmē, ka to gada apgrozījums ir mazāks par 10 000 euro. Divas nākamās izplatītākās atbildes ir gada apgrozījums robežās no 160 000 līdz 500 000 euro (14% kreditētāju) un virs 1 000 000 EUR (14% kreditētāju). Tādējādi var secināt, ka kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju apgrozījumam kopumā ir nebūtiska ietekme uz finanšu sektoru.

Neskatoties uz piemēroto sankciju skaitu, lielākā daļa jeb 63% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju uzraudzības un kontroles pasākumus vērtē pozitīvi. Līdzīgi tiek vērtēti arī VID organizētie informatīvie un izglītojošie pasākumi. Piemēroto sankciju apmēru kā atbilstošu vērtē vidēji 50%, savukārt 25% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju norāda, ka būtu jāpiemēro tikai "Konsultē vispirms princips". Vienlaikus subjektiem tika prasīts novērtēt arī krimināltiesisko sankciju samērīgumu un efektivitāti, kur salīdzinoši daudz lielāks

kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaits sankcijas vērtēja kā samērīgas, kamēr krietni mazāka kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju daļa uzskata, ka sankcijas netiek piemērotas efektīvi.

Kontekstā ar profesionālās kvalifikācijas prasībām un ieejas standartiem nozarē subjektiem bija jāvērtē savas zināšanas un tiem izvirzītās profesionālās kvalifikācijas prasības. Lielākā daļa jeb 66% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju tiem izvirzītās profesionālās kvalifikācijas prasības novērtēja kā atbilstošas. Līdzīgi arī lielākā daļa kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju pozitīvi vērtēja savu un citu subjektu ētiskumu. Attiecībā uz disciplināro sankciju piemērošanu saviem darbiniekiem par iekšējās kontroles sistēmas (turpmāk – IKS) vai NILLTPFN likuma prasību nepildīšanu, tikai 1% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju bija piemērojuši šādas sankcijas, kamēr 14% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju neparedzēja šādu atbildību pastiprinošu mehānismu. Lielākajai daļai jeb 41% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji par NILLTPFN jomu atbildīga ir ne tikai augstāka vadība, bet arī darbinieki, savukārt 10% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju nodrošina apmācības visiem par NILLTPFN jomu atbildīgajiem darbiniekiem, kas ir salīdzinoši viduvējs rādītājs, tomēr kopsakarā ar 39% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju, kuri nodrošina ārējas apmācības arī daļai darbinieku, tas liecina par augstu apmācību efektivitāti un mazina sektora ievainojamību. Vienlaikus gan jāņem vērā, ka starp kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem salīdzinoši izplatītāka ir pašmācība un VID organizētu semināru apmeklēšana, tomēr vienlīdz izplatīta ir arī privātā sektora maksas apmācību un nozaru konferenču, semināru apmeklēšana, kas liecina par plaša spektra apmācību izmantošanu un augstu profesionālo kvalifikāciju. Attiecībā uz savu zināšanu pašnovērtējumu visi kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji savas augstākās vadības un savu darbinieku zināšanas vērtē kā atbilstošas vai drīzāk atbilstošas, kas korelē ar iepriekš sniegto vērtējumu.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka 38% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju patstāvīgi izstrādāja savu IKS un 36% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju patstāvīgi pielāgoja IKS savai biznesa specifikai. Vienlaikus kā ievainojamību mazinošs faktors ir uzskatāms tas, ka 13% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju IKS izvērtēšanu uztic neatkarīgām trešajām pusēm. Negatīvi ir vērtējams fakts, ka Finanšu izlūkošanas dienstā (turpmāk – FID) 2020. gadā no kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem ir saņemti 2 ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem, 2021.gadā saņemts tikai 1 ziņojums un 2022.gadā saņemti 2 ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem. Zemais skaits ziņojumu liecina par kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju izpratnes trūkumu aizdomīgu darījumu konstatēšanā. Savukārt, par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā VID 2020.gadā ir sniegti 3 ziņojumi un 2020.gadā 11 ziņojumi, tas neatbilst prezumētajai sektora riska ekspozīcijai un liecina par augstu ievainojamību.

Vienlaikus tikai 18% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju ņem vērā darījuma apmēru pie aizdomīgu darījumu vērtēšanas, kas arī ir uzskatāma par ievainojamību paaugstinošu pazīmi.

Ņemot vērā, ka pēdējo gadu laikā Uzņēmumu reģistrs ir būtiski pilnveidojis patiesā labuma guvēja (turpmāk – PLG) informācijas uzkrāšanas un PLG identifikācijas iespējas, pozitīvi vērtējams 82% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju viedoklis, ka PLG informācija ir pieejama nepieciešamajā apmērā. Kopumā klienta izpētes informāciju kā pieejamu vērtē 80% kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju, kas liecina par vidusmērā kreditēšanas pakalpojumu sniedzēja spēju iegūt visu nepieciešamo informāciju un pazemina kopējo sektora

ievainojamību. Tāpat par ievainojamību pazeminošu faktoru var tikt uzskatīts salīdzinoši augstais kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju īpatsvars 54%, kas neizmanto klientu neklātienas identifikācijas risinājumus, savukārt, par ievainojamību paaugstinošu faktoru var tikt uzskatīts salīdzinoši augstais kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju īpatsvars 26%, kas atsevišķus pakalpojumus sniedz neklātienē.

Attiecībā uz vispārīgiem risku paaugstinosiem faktoriem, jāatzīmē, ka 13% kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju apkalpo augsta riska klientus un 6% klienti ir politiski nozīmīgas personas (turpmāk – PNP). Ņemot vērā, ka atsevišķi rādītāji ir virs vidējiem sektoru rādītājiem, kredītēšanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāpievērš papildu uzmanība paaugstināta riska klientiem un PNP. 5% kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju pieņem skaidras naudas maksājumus. Attiecībā uz klienta bāzi jurisdikcijas griezumā jāatzīmē 19% kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju klienti ir no Eiropas ekonomiskās zonas, 4% klienti ir no Neatkarīgo Valstu Sadraudzības, 3% klienti no citas jurisdikcijas un 74% klienti Latvijas rezidenti un Latvijā reģistrētas juridiskās personas. Savukārt augstais kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju īpatsvars, kuri ir norādījuši, ka tiem nav zema riska klientu, liecina par būtiskiem trūkumiem klienta riska novērtēšanā vai arī par pārlietu augstu sākotnējo klienta riska ekspozīciju.

2020.gadā sankcijas par NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma (turpmāk - Sankciju likums) pārkāpumiem tika piemērotas 12 subjektu, kuri ir reģistrējušies kā kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji:

- 12 lēmumi par soda naudu kopā 10 150 euro apmērā.

2021.gadā sankcijas par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma pārkāpumiem tika piemērotas 10 subjektu, kuri ir reģistrējušies kā kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji:

- 1 lēmums par darbības apturēšanu, piemērojot liegumu izmaiņu reģistrācijai komercrēģistrā komercsabiedrības reorganizācijai un dalībnieku maiņai;
- 10 lēmumi par soda naudas piemērošanu kopā 10 850 euro apmērā.

2022.gadā sankcijas par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma pārkāpumiem tika piemērotas 5 subjektu, kuri ir reģistrējušies kā kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji:

- 5 lēmumi par soda naudas piemērošanu kopā 1000 euro apmērā.

Kredītēšanas pakalpojumu sniedzējiem konstatētie pārkāpumi:

- nepilnīgi izstrādāta IKS;
- nav veikti klienta izpētes pasākumi;
- nav apzināti klienta NILLTPFN riski;
- nav veikts klientu sankciju riska novērtējums;
- nav izstrādāta Sankciju riska pārvaldīšanas IKS;
- nav paziņots VID par darbības veidu un atbildīgās personas iecelšanu.

Kredītēšanas pakalpojumu sniedzēju galvenie ievainojamības faktori ir:

- salīdzinoši augsts klientu PNP īpatsvars;
- liels paaugstināta riska klientu īpatsvars;
- izplatīta neklātienas pakalpojumu sniegšana;

- zems iesniegto ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem skaits, izpratnes trūkums aizdomīgu darījumu konstatēšanā;
- praktiski nepastāv darbības uzsākšanas kontrole.

Sektora riski: Kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju galvenie prezumētie riski ir:

- kredīta atmaksai tiek izmantoti noziedzīgi iegūti līdzekļi;
- apzināta NILLTPFN likuma subjekta statusa neregistrēšana;
- trešo pušu iesaiste fiktīvu aizdevuma saistību izpildē vai pārņemšanā;
- noziedzīga iegūta nodrošinājuma izmantošana;
- fiktīvu galvotāju iesaistīšana;
- izpratnes trūkums aizdomīgu darījumu konstatēšanā.

Galvenie riska faktori ir saistīti ar klienta juridisko formu, PLG, tā līdzekļu izcelsmi un parādsaistību cedēšanu vai pārjaunošanu. Tie visbiežāk var izpausties saimnieciskajai darbībai neatbilstošu aizdevumu saņemšanā, kas tiek atmaksāti ar trešo pušu līdzekļiem vai parādsaistību pārņemšanas gadījumā. Gadījumā, ja kredīts tiek izsniegts pret nodrošinājumu ir jāvērtē nodrošinājuma izcelsme un tā īpašuma tiesību pārejas vēsture. Par risku paaugstinošu faktoru ir uzskatāma galvotāju iesaistīšana bez ekonomiski pamatota nodrošinājuma.